

VALTIONEUVOSTON ASETUS KIIREELISESTÄ RAHOITUSTUESTA MAATALOUSTUOTTAJIEN TALOUDELLISEEN ELINKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVISTA ERITYISONGELMISTA KÄRSIVILLE MAATALOUSALOILLE

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Viljelijöille ehdotetaan maksettavaksi Euroopan unionin varoista kokonaan rahoitettavaa kiireellistä rahoitustukea. Tuen maksaminen perustuu Euroopan komission 14.7.2023 kiireellisestä rahoitustuesta maataloustuottajien taloudelliseen elinkelpoisuuteen vaikuttavista erityisongelmista kärsiville maatalousaloille annettuun komission täytäntöönpanoasetukseen (EU) 2023/1465, jäljempänä *komission täytäntöönpanoasetus*. Komission täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan mukaan tietyt artiklassa tarkoitetut jäsenvaltiot voivat maksaa poikkeuksellista tukea viljelijöille. Jäsenvaltioiden on käytettävä tuki 1 artiklan 2 kohdan mukaan toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on korvata maataloustuottajien elinkelpoisuuteen vaikuttavia taloudellisia tappioita viljelijöille sellaisilla eniten kärsineillä aloilla kuin eläin-, hedelmä- ja vihannes-, viini-, vilja- ja öljykasvialat. Toimenpiteet on toteutettava 1 artiklan 3 kohdan mukaan objektiivisin ja syrjimättömin perustein, joissa otetaan huomioon vahinkoa kärsineille viljelijöille aiheutuneet taloudelliset tappiot ja varmistetaan, että maksuilla ei aiheuteta markkinoiden tai kilpailun vääristymistä.

Kiireellinen rahoitustuki on maksettava komission täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 5 kohdan mukaan viimeistään 31.1.2024. Tukea voidaan myöntää 3 artiklan 1 kohdan u alakohdan mukaan enintään 4 269 959 euroa.

Komission täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi myös myöntää kansallisesti rahoitettavaa lisätukea, jonka määrä voi olla enintään 200 prosenttia 3 artiklan 1 kohdan u alakohdassa tarkoitettujen tuen määrästä. Lisätuki on jaettava objektiivisin ja syrjimättömin perustein ja edellyttäen, että maksuista ei aiheudu markkinoiden tai kilpailun vääristymistä eikä liiallisia korvauksia. Tämän johdosta on mahdollisuus myöntää talousarvion puitteissa lisätukea enintään 8,539 miljoonaa euroa. Lisätuki on maksettava komission täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaan viimeistään 31.1.2024.

Tuen ja lisätuen myöntämisperusteet on ilmoitettava komission täytäntöönpanoasetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan komissiolle viipymättä ja viimeistään 30.9.2023.

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain (1332/2022) 18 §:n mukaan laissa tarkoitettussa markkinahäiriötilanteessa voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 219–221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 18 §:n nojalla ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus kiireellisestä rahoitustuesta maataloustuottajien taloudelliseen elinkelpoisuuteen vaikuttavista erityisongelmista kärsiville maatalousaloille. Asetuksella säädettäisiin tuen ja sen lisätuen tarkemmista myöntöperusteista ja yksikökohtaisesta tuen määrästä.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta ja Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksella säädettäisiin viljelijöille maksettavan kiireellisen rahoitustuen ja sen kansallisen lisätuen tarkemmista myöntöperusteista ja yksikkökohtaisesta tuen määrästä.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

1 §

Pykälässä säädettäisiin viljelijöille myönnettävästä kiireellisestä rahoitustuesta. Viljelijöille, joille on myönnetty vuonna 2023 jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 30 artiklassa tarkoitettua tukea, voitaisiin myöntää kiireellisestä rahoitustuesta maataloustuottajien taloudelliseen elinkelpoisuuteen vaikuttavista erityisongelmista kärsiville maatalousaloille annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/1465 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea enintään 4 269 959 euroa. Tukea voitaisiin myöntää tukeen oikeutetulle viljelijälle enintään 150 hehtaarilta enintään xx euroa hehtaarilta. Hehtaariraja vastaisi säädettyä nuorten viljelijöiden tukijärjestelmän hehtaarirajaa.

Touko- kesäkuun sademäärä oli keskimääräistä (huomattavasti) alhaisempi koko maassa. Kasvukauden alun kuivuus on vaurioittanut ja hidastanut kasvustojen kehittymistä siinä määrin, että sadosta odotetaan keskimääräistä pienempää koko maassa.

Taloudelliset puskurit eri tiloilla kuitenkin vaihtelevat suuresti ja erityisesti nuorilla elinkeinotoiminta on vasta vakiinnuttamisvaiheessa, jolloin sukupolvenvaihdoksista ja tilanpidon aloittamisesta on yleensä paljon velkaa. Tästä syystä vuonna 2022 alkanut korkojen nousu on nostanut vieraasta pääomasta aiheutuvia kustannuksia erityisesti vasta tilanpidon aloittaneille. Huolimatta toimista nuorten maatalousyrittäjien talouden kohentamiseksi, ovat niiden vakavaraisuustulokset edelleen pääsääntöisesti muita ikäryhmiä heikommat. Tuotantopanosten hintojen vaihtelu (sekä panosten että tuotoksen osalta) uhkaa enemmän heidän yrityksiään. Tällöin kuivuuden aiheuttamat satotappiot kirpaisevat taloudellisesti kovimmin tätä nuorten ryhmää, ja jotta tätä taloudelliseen elinkelpoisuuteen kohdistuvaa riskiä voitaisiin lieventää, kohdennetaan tuki nuorille, jottei vuoden 2023 kuivuudesta tulisi lisää taloudellista kuormaa tilanpidon vakiinnuttamisen esteeksi. Tukisumman jakaminen laajasti kaikille ei helpottaisi taloudellista tilannetta tarkoituksenmukaisesti, koska rajallisen määrärahan vuoksi tuen vaikuttavuus edellyttää tuen kohdentamista. Kaikille jaettuna tuki hehtaaria kohti jäisi hyvin vaatimattomaksi.

2 §

Pykälässä säädettäisiin viljelijöille myönnettävästä kansallisesta lisätuesta. Komission asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi myös myöntää kansallisesti rahoitettavaa lisätukea, jonka määrä voi olla enintään 200 prosenttia 3 artiklan 1 kohdan u alakohdassa tarkoitettua tuen määrästä. Viljelijöille voitaisiin myön-

tää komission täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kansallista lisätukea 1 §:ssä sääde-
tyillä perusteilla valtion talousarvion rajoissa enintään 8,539 miljoonaa euroa. Tukea voitaisiin myöntää tu-
keen oikeutetulle viljelijälle enintään 150 hehtaarilta enintään xx euroa hehtaarilta. Hehtaariraja vastaisi sää-
dettyä nuorten viljelijöiden tukijärjestelmän hehtaarirajaa.

3 §

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin Euroopan komission päätöksen huomioon ottamisesta. Kiireellisenä rahoitus-
tukena viljelijöille myönnettävä tuki myönnettäisiin, jollei Euroopan komission tukea koskevasta päätöksestä
muuta johdu. Tuen ja lisätuen myöntämisperusteet on ilmoitettava komission täytäntöönpanoasetuksen 5 ar-
tiklan 1 kohdan mukaan Euroopan komissiolle viipymättä ja viimeistään 30.9.2023.

5. Taloudelliset vaikutukset

Kiireellisenä rahoitustukena viljelijöille myönnettävä tuki rahoitetaan kokonaan Euroopan unionin varoista.
Suomelle on myönnetty tähän tukeen 14.7.2023 annetun komission täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 1 koh-
dan u alakohdan perusteella 4 269 959 euroa. Tuki maksetaan valtion talousarvion momentilta 30.20.41 (EU-
tulotuki ja EU-markkinatuki) ja vastaavat Euroopan unionilta saatavat tulot tuloutetaan momentille 12.30.01
(EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot). Tuen toimeenpano aiheuttaa hallinnossa jonkin verran lisätyötä.
Tuki ei aiheuta suuria lisätoimenpiteitä, jos tuki toteutetaan ajatellusti EU-tuen ohessa.

Maatalouden kriisituen viljelijöille maksettavaa tukea täydentävä kansallinen lisätuki (enintään 8,539 miljoonaa euroa) maksetaan jos tämä valtion talousarviossa mahdollistetaan.

Asetus ehdotetaan annettavaksi ennen mahdollista vuoden 2023 valtion toisen lisätalousarvioesityksen anta-
mista, jotta komission asetuksen 5 artiklan mukainen ilmoitusvelvoite Euroopan komissiolle tuen sisällöstä
ehditään toteuttaa viimeistään 30.9.2023 ja tuki maksaa komission asetuksessa säädetyssä ajassa. Tuen toi-
meenpanossa huomioidaan kuitenkin määrärahojen ehdollisuus ja tuki maksetaan vasta asetuksen voimaantu-
lon jälkeen. Tuen mahdollisimman nopea toimeenpano parantaa toimenpiteen vaikuttavuutta ja edistää tilojen
taloudellista selviytymistä tämän hetken markkinahäiriötilanteessa.

6. Vaikutukset viranomaistoimintaan

Asetusehdotuksen mukaisen tuen toimeenpano lisää Ruokaviraston työtä vuonna 2023 ja vielä vuonna 2024.
Järjestelmän kehittäminen tietojärjestelmätyössä, hallintotyö, tuen ohjeistaminen ja valvonta sekä tuesta tie-
dottaminen tukeen oikeutetuille ja maksuennuste- ja menoraaportointi Euroopan komissiolle vie resursseja.
Kriisituen rakentaminen tietojärjestelmään ja hallinnointi maksaa Ruokavirastossa arviolta 250 000 euroa.

Kunnissa tuen myöntäminen voidaan hoitaa osana tukijärjestelmien nykyistä toimeenpanoa ja kuntien käytet-
tävässä olevien resurssien puitteissa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat tukeen liittyvästä valvonnasta. Valvonta voidaan hoitaa
muun pinta-alaan perustuvien tukien valvonnan yhteydessä nykyisten resurssien puitteissa.

7. Lausuntopalaute

8. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

9. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan xxx.x.2023 [tai jos eduskunta hyväksyy vuoden 2023 toisen lisätalousarvion mainittua ajankohtaa myöhemmin, lisätalousarvion julkaisemisajankohdasta lukien.]

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen kiireellisestä rahoitustuesta maataloustuottajien taloudelliseen elinkelpoisuuteen vaikuttavista erityisongelmista kärsiville maatalousaloille